

Felip VI: el rei que va acabar perdent els catalans

El 3 d'octubre de 2017, Felip VI feia un duríssim discurs contra el referèndum de l'1-O. Aquell missatge televisat va suposar el trencament més gran de la monarquia espanyola amb Catalunya des del 1931. Però no sempre ha estat així: durant l'oasi dels anys vuitanta i noranta, Felip va conrear una imatge d'amistat amb Catalunya. Era el príncep que parlava català i es declarava descendent de Jaume I. Fins i tot va arribar a afirmar, en un discurs oficial l'any 1990, que Catalunya seria la que els catalans volguessin que fos. Què ha canviat? Aquest és el retrat de Felip VI, el monarca que va perdre els catalans.

Text: Joan Safont / Il·lustració: Jordi Borràs

“A les 21 h tothom a casa: parla el rei. Vam pujar a casa d'uns amics, amb unes cerveses i bosses de patates, a veure el discurs. Havíem fet una porra amb les paraules que creïem que diria. Ens sabíem els discursos de la Casa Reial de memòria i comptàvem que, malgrat tot, la veu del cap d'Estat seguiria igual, fent veure que vivíem en un país normal. No en vam encertar ni una. I, quan vam veure el rictus reial, vam entendre que alguna cosa havia canviat per sempre.”

La filòsofa Marina Garcés en el seu llibre 'Ciutat Princesa' recorda d'aquesta manera el discurs de Felip VI la nit del 3 d'octubre de 2017. Com escriu Garcés, aquell rictus crispat d'un Felip VI, flanquejat per la porra negra del retrat de Carles III —el monarca que va implantar al regne espanyol el despotisme il·lustrat— feia preveure la duresa de les seves paraules. El rei espanyol no solament no va censurar la violència policial de l'1-O, donant suport a la resposta repressiva de l'Estat, sinó que va dirigir-se únicament als catalans no independentistes, sense tenir cap paraula per a la resta de ciutadans del Principat, que també l'escoltaven.

L'aparent sintonia de Joan Carles I amb Catalunya s'ha anat esquarterant amb Felip VI per l'inici del procés sobiranista, el qüestionament de l'anomenat règim del 78 i, més íntimament per a la família reial, amb l'esclat del 'cas Nóos', que esquitxava aquella “infanta catalana”. Lluny queden els moments emblemàtics de Joan Carles I com el discurs al Saló del Tinell poc després del seu ascens al tron al febrer del 1976, quan va afirmar que “l'afecció dels catalans a la llibertat és llegendària. I sovint ha estat fins i tot heroica”; la bona relació amb els presidents Josep Tarradellas —al vell republicà li va concedir el títol de marquès— i Jordi Pujol; la presidència de les festes del Mil·lenari de Catalunya; el suport als Jocs Olímpics o el casament de la infanta Cristina amb Iñaki Urdangarin a Barcelona. Amb l'abdicació del seu pare, Felip VI estava destinat a apagar tots aquells incendis; però, en la qüestió catalana, no solament no ha reconduït la situació, sinó que el darrer any l'hostilitat entre la monarquia i Catalunya ha esdevingut pràcticament insalvable.

Un nom de mal averany

Felip Joan Pau Alfons de Tots els Sants de Borbó i Grècia va néixer a la Clínica Nuestra Señora de Loreto el 30 de gener de 1968, essent el tercer fill del matrimoni de Joan Carles de Borbó i Sofia de Grècia. Una setmana després era batejat, amb tota solemnitat, per l'arquebisbe Casimiro Morcillo al Palau de La Zarzuela, residència dels llavors anomenats prínceps d'Espanya. Li van ser padrins el seu avi Joan de Borbó i Battenberg, comte de Barcelona, i la mare d'aquest, la reina vídua Victòria Eugènia, en el seu únic viatge a Espanya després de sortir cap a l'exili el 14 d'abril de 1931. També hi assistí el general Francisco Franco. El cap de l'Estat espanyol des de la seva victòria a la Guerra Civil l'any 1939, i qui designaria pocs mesos després el pare del noutat com a hereu a títol de rei, d'acord amb les prerrogatives que el dictador ostentava segons la Ley de Sucesión a la Jefatura del Estado, del 1947.

Tot i els noms que evocaven avis i besavis, el nom de pila pel qual va ser conegut el nen i amb el qual va pujar al tron va ser un **homenatge directe al primer Borbó que va cenyir la corona espanyola, Felip V**. Això va ser així, malgrat que, segons sempre s'ha dit —i la mateixa Amèlia Trueta ho recordava en [un article](#)—, quan el seu pare va preguntar al doctor Josep Trueta —que s'havia exiliat al final de la Guerra Civil pel seu compromís amb la Catalunya republicana— què havia de fer per guanyar-se la simpatia dels catalans, l'insigne li va respondre que, sobretot, no posés al seu hereu aquell nom d'infausta memòria.

El monarca actual va estudiar al Colegio Santa María de los Rosales, a Madrid, com així fan les seves filles Elionor i Sofia, i va cursar el COU al Canadà. Després de passar per les acadèmies militars de terra, mar i aire, va llicenciar-se en dret a la Universitat Autònoma de Madrid —**és el primer rei en la història de la Corona espanyola a tenir estudis universitaris**— i va estudiar un màster de dos anys a la Universitat de Georgetown, a Washington. Tal com destaquen les biografies autoritzades, parla amb fluïdesa el castellà, l'anglès, el francès i el català. Aquesta darrera llengua l'ha utilitzada amb notable capacitat en diversos discursos pronunciats al Principat.

En l'apartat de la formació de l'hereu, cal destacar el paper d'una de les seves preceptores, la catedràtica de la Universitat Complutense Carmen Iglesias, que s'encarregà de les classes d'història del futur monarca. L'actual directora de la Real Academia de la Historia, creada comtessa de Gispert per Joan Carles I, ha destacat sempre per la seva **visió uniformista i reaccionària d'Espanya**. Iglesias, en una [entrevista a 'El País'](#) amb motiu dels 50 anys del seu pupil, assegurava que el seu alumne havia encarat la qüestió catalana —que qualificava de cop d'Estat— “con toda valentía, rigor y dentro de la Constitución. Siempre sin pasarse más allá, dentro de su función de moderación y de arbitraje, que ha sido muy importante”.

El nom del monarca actual és un homenatge al primer Borbó que va cenyir la corona espanyola, Felip V

Com [escrivia](#) fa poques setmanes l'historiador Joan B. Culla, “la concepció d'Espanya de l'actual rei és molt més producte de les acadèmies de Saragossa, Marín i San Javier que no de les classes de dret a la Universidad Autònoma de Madrid. D'altra banda, sent el primer en la línia successòria al tron des de l'edat de 8 anys, **no ha tingut necessitat de conrear ni la intel·ligència emocional ni l'empatia** amb ningú per tal d'assegurar-se pervindre; i tampoc no sembla posseir aquell punt de plebeisme que podia fer simpàtic el seu pare”.

“Catalunya és la que els catalans volen que sigui”

Amb nou anys, i després de la mort del dictador i l'ascens al tron del seu pare amb el nom de Joan Carles I, Felip de Borbó va ser nomenat príncep d'Astúries, títol tradicional de l'hereu de la monarquia espanyola. Amb la Constitució del 1978, quedava ratificat que el príncep hereu al tron espanyol, tindria la dignitat de príncep d'Astúries, així com “els altres títols vinculats tradicionalment al successor de la Corona d'Espanya”, amb la qual cosa s'oficialitzava la **recuperació dels títols tradicionals dels hereus de la Corona d'Aragó**: príncep de Girona, duc de Montblanc, comte de Cervera i senyor de Balaguer. Uns honors que havien deixat d'utilitzar-se amb l'arribada al tron, precisament, de Felip V. En virtut d'aquests títols, en resposta a una invitació del president de la Generalitat de Catalunya Jordi Pujol, Felip va començar la seva primera visita oficial a Catalunya el 21 d'abril de 1990. De visites no oficials, n'havia fet diverses, especialment relacionades amb la pràctica de la vela, disciplina esportiva en què havia de competir als Jocs de l'any següent a Barcelona —i dels quals ostentava la presidència honorària del Comitè Organitzador— i per la qual es desplaçava a la Costa Brava, i amb la pràctica de l'esquí, que la família solia practicar al municipi aranès de Vaquèira.

El dia abans, el més monàrquic dels rotatius catalans, 'La Vanguardia', publicava [una entrevista](#) a l'hereu de Joan Carles I feta pel més joancarlista dels escriptors catalans, Baltasar Porcel. **El jove Felip es declarava descendent i hereu tant de Jaume I el Conqueridor com de Carles I o Felip V.** Assegurava, que “cada pueblo tiene su personalidad y el catalán la tiene muy acusada y, además, se siente justificadamente orgulloso de ella. A mí, en la medida en que me corresponde, como español, como descendiente también de catalanes, del Casal de los Condes de Barcelona, también me enorgullece todo lo catalán”. En aquest punt, recordava que havia estudiat poc el català, però que l'entenia francament bé tant parlat com escrit, i que, encara que parlar-lo li costava més, faria una part dels seus discursos en aquesta llengua, que considerava “una llengua també mia”. Evocant el vincle de Catalunya amb el seu pare —i l'històric primer viatge d'aquest a Catalunya, quan va usar la llengua catalana al Saló del Tinell—, el príncep assegurava: “La Corona ha estado junto a Cataluña”.

L'any 1990, el jove Felip es declarava descendent i hereu de Jaume I el Conqueridor i de Felip V

Pel que fa a aquells que s'havien mostrat contraris a la visita, “sectores minoritarios” al seu parer, hi afegia: “Un país se rige por las mayorías. Pero, desde luego, reconozco su derecho a tener las ideas que sean y a expresarlas. La Constitución, la democracia, se basa en la libertad de todos y el respeto hacia todos”. I és que, mentre Iniciativa per Catalunya manifestava el seu respecte a l'ordre constitucional i la seva vocació republicana, anunciant la seva assistència als actes oficials, però deixant d'assistir a aquells que vagin més enllà del protocol envers un cap d'Estat, ERC, EC i el PCC —amb representació parlamentària— i la Crida a la Solidaritat, l'MDT i Catalunya Lliure, des de fora del Parlament, mostraven el seu rebuig a una institució que qualificaven d'“anacrònica, franquista, antidemocràtica i anticatalana” i criticaven la resta de partits, especialment la **CiU governant a la Generalitat, pel fet de “claudicar servilment davant la monarquia espanyola”**. També anunciaven protestes, com la que va portar a terme la Crida, amb la sostracció de la bandera catalana del Parlament, que no tornarien fins que Felip no hagués abandonat Catalunya.

En aquest sentit, la part més política del viatge van ser els discursos. Al Parlament, es va dirigir a la cambra reunida en sessió extraordinària, on va assegurar que **“la unió d'Espanya és la unió dels espanyols. Catalunya és la que els catalans volen que sigui**. Això és el que fonamentalment us

volia dir, des de la meva condició i sempre al vostre costat”. El mateix dia, durant un sopar al Parlament de Catalunya, va afirmar que “se equivocan quienes todavía contemplan la España autonómica como un problema, pues lo que en verdad ha hecho ha sido articular una realidad de muy positivos resultados: las autonomías han liberado y han suscitado energía e imaginación, iniciativa y participación. No hallaríamos en la España moderna un periodo más abierto del que vivimos, más implicado en un panorama de horizontes tan esperanzadores”, i hi va afegir en català: “Catalunya ha actuat com a portaveu de la idea de l’Espanya de les nacionalitats, de les cultures, en la seva varietat i la seva unitat, la qual és, al capdavall, la que amb la democràcia defineix l’Estat, ens proporciona el marc que, perfilant el conjunt del quadre, en ressalta les característiques, la seva força”. En el mateix tot, a Girona **va elogiar la tradició pactista de Catalunya** i va manifestar que “la ben estructurada Constitució, amb els estatuts d’autonomia i el caràcter democràtic que manifesta la societat, permeten l’exposició absolutament lliure de qualsevol projecte. La democràcia expressa els seus projectes per mitjà de les urnes”. A Cervera va afirmar que “no només no heu de renunciar a les vostres peculiaritats, a aquesta nacionalitat catalana que tant estimeu i estimem tots, sinó que també entre tots l’hem d’enfortir”. I, a Balaguer, va elogiar la tradició catalana que “combina l’arrelament amb l’universalisme”.

Però, malgrat aquell entusiasme monàrquic que vivia Catalunya —especialment als ulls de ‘La Vanguardia’, que glossava la visita amb articles dels veterans monàrquics Carles Sentís i Jaume Arias, els cronistes de la visita Oriol Domingo i Carles Castro, i els apunts de societat de Màrius Carol, que començava a especialitzar-se en la Casa Reial, abans d’esdevenir avui director del diari—, el príncep, tal com [recorda Jordi Grau](#), va sentir a Girona els primers xiulets. De la mateixa manera, es van produir manifestacions i sis persones van ser detingudes en topades amb la policia.

La monarquia i Catalunya: una història d’amor olímpic

L’aparent idil·li entre Catalunya i la monarquia espanyola té dues imatges televisives d’una gran potència: l’una, la inauguració dels Jocs Olímpics de Barcelona 92; l’altra, el casament de Cristina de Borbó amb el jugador d’handbol Iñaki Urdangarin a la catedral de Barcelona.

25 de juliol de 1992. D’acord amb complicadíssims acords i compromisos protocol·laris, Joan Carles i Sofia entren a l’Estadi Olímpic —**durant la inauguració del qual havien rebut una sonora xiulada** en la gènesi de la qual hi havien participat destacats plançons del nacionalisme català— al so de l’himne nacional de Catalunya, “Els segadors”, entre aplaudiments. Amb les primeres notes de l’himne nacional espanyol, el relaxament dels reis, que no han deixat de saludar, es torna rigidesa marcial per escoltar la “Marxa reial”. Durant la cerimònia, la sorpresa salta amb l’entrada de l’equip olímpic espanyol a l’estadi, [abanderat](#) per un jove i esportista Felip de Borbó. La germana gran del futur rei, Elena de Borbó, plora emocionada. Dos anys després, Jordi Pujol haurà de demanar disculpes a la Casa Reial per una intervenció irònica de Quim Monzó a l’exitós programa ‘Persones humanes’, de TV3, sobre la filla gran dels reis d’Espanya. No seria l’única vegada que l’escriptor parlaria de la reialesa al programa i generaria polèmica:

5 anys després. 4 d’octubre de 1997. Barcelona acull les seves primeres noces reials després de segles. Cristina de Borbó, que viu a Barcelona i treballa a l’Obra Social de La Caixa, es casa a la catedral de Barcelona amb Iñaki Urdangarin, jugador basc de l’equip d’handbol del Futbol Club Barcelona, fill d’un empresari vinculat al PNB, i membre de la selecció espanyola, a qui havia conegut durant els Jocs Olímpics d’Atlanta 1996. Convidats d’arreu del món arriben a la ciutat, que ofereix un piromusical dedicat a la parella. Després del casament, oficiat en català i en castellà, amb referències a l’origen basc d’ell, els nuvis recorren els carrers de Barcelona amb un cotxe descapotable, entre l’aclamació del públic i algunes protestes. Com assegura Culla, aquella va ser “una **boda barcelonesa, plurilingüe y casi plurinacional**, cargada de connotaciones que

permetien especular con el arraigo catalán de uno de les esquejes de la familia real. Un horizonte de aroma austriacista”. Anys després se sabia que la xifra de 70.000 persones que fonts oficials asseguraven que havien omplert els carrers per aclamar i homenatjar la “infanta catalana” i el seu marit [havia estat inflada](#).

Joan Carles I va protagonitzar un dels moments més delicats de la relació amb Catalunya pel seu famós discurs sobre “el castellà, llengua de trobada”

Entre l’un i l’altre acte, la sintonia entre Catalunya i la monarquia de Joan Carles I no podia semblar, ‘a priori’, més perfecta. Però, com [assegura](#) el mateix Culla: “Desde entonces, las cosas comenzaron a torcerse; y no solo ni principalmente por los posteriores problemas judiciales de los Urdangarin-Borbón. Más bien ocurrió que la figura del Rey no supo sustraerse (o quienes debían no supieron sustraerla) de la involución que, en lo relativo a la idea de España, impuso a partir de 2000 la mayoría absoluta de Aznar”. Tal com recorda l’historiador —que ha dedicat diversos articles en premsa a la qüestió de la monarquia—, el dia de Sant Jordi de 2001 es va produir un dels moments més delicats de la relació entre la Casa Reial i Catalunya, quan, inspirat pel Ministeri d’Educació i Cultura, que encapçalava Pilar del Castillo, Joan Carles va afirmar que **“nunca fue la nuestra lengua de imposición, sino de encuentro; a nadie se le obligó nunca a hablar en castellano; fueron los pueblos más diversos quienes hicieron suyo, por voluntad libérrima, el idioma de Cervantes”**.

La Fundació Príncep de Girona: l’intent infructuós d’acostar Felip a Catalunya

Durant bona part dels anys del regnat del seu pare, Felip de Borbó va ser més protagonista de l’actualitat per la transcendental qüestió del matrimoni que no pas per la seva intervenció en la relació amb els diferents territoris que conformen l’Estat. Va ser, però, amb el seu casament amb la periodista d’origen asturià Letizia Ortiz Rocasolano i els primers problemes de salut del vell monarca que el seu paper institucional va començar a prendre volada. També a Catalunya.

En aquest sentit, **un [grup d’institucions vinculades a les comarques gironines](#)** —la Cambra de Comerç de Girona, la desapareguda Caixa de Girona, la Fundació Gala-Salvador Dalí i La Caixa— **van constituir l’any 2009 la Fundació Príncep de Girona**. Segons van afirmar en constituir-se, l’objectiu d’aquesta entitat era “promoure activitats socials, l’educació i la formació de la joventut”. La presidència d’honor es reserva a Felip de Borbó, i la vicepresidència, al president de la Generalitat, a raó d’aquest càrrec. Segons van afirmar a la premsa, les quatre entitats fundadores van dinar amb el príncep i a la trobada hi van assistir els presidents de la Cambra de Comerç de Girona, Domènec Espadalé; de Caixa de Girona, Arcadi Calzada; de la Fundació Gala-Salvador Dalí, Ramon Boixadós; de La Caixa, Isidre Fainé, i el conseller de La Caixa Leopoldo Rodés. La nova Fundació va ser presentada com a “especialment orientada cap a la joventut, per tal de liderar els nous reptes del segle XXI”, amb la vocació de treballar en “la projecció d’activitats socials en el seu sentit més ampli, la promoció de l’educació i la formació de la joventut, tant a Catalunya com a la resta d’Espanya”, i la voluntat d’organitzar esdeveniments com el fòrum Impulsa.

Al seu [patronat](#), presidit avui dia per Francisco Belil Creixell, vicepresident de la Fundación Bertelsmann, hi destaquen bona part dels noms més granats de la burgesia catalana, com el propietari de Mango, Isak Andic; Isidre Fainé, president de la Fundació Bancària La Caixa; el president de Repsol, Antoni Brufau; Juan José Brugera, d’Immobiliària Colonial i president del Cercle d’Economia; Josep Oliu, president del Banc Sabadell; el president del Grupo Zeta, Antonio Asensio

Mosbah; José Manuel Lara García, de Planeta; Carlos Godó Valls, hereu del Grup Godó, o Gonzalo Rodés, fill d'un dels impulsors de la Fundació i germà del propietari del diari 'Ara'.

Entre els patrons de la Fundació Príncep de Girona hi ha membres de la burgesia catalana com Isidre Faine, Antoni Brufau o Juan José Brugera

La vinculació a l'oligarquia financera i empresarial, especialment al que popularment es coneix com l'Ibex-35, va fer que, des de la lleialtat a la monarquia, l'exdiputat gironí Josep López de Lerma manifestés en el seu moment en [un article](#) publicat a 'Expansión' la seva contrarietat per la creació d'una institució que "No ha tingut el seu origen ni tampoc la seva construcció estructural a Girona; ha estat barcelonesa i tant en el seu desenvolupament com en el seu 'nasciturus' ho ha estat tot menys gironina". En aquest sentit, apuntava que **ni l'Ajuntament ni la Diputació de Girona, ni tampoc els consells comarcals ni cap dels municipis de la demarcació s'hi havia sumat**, així com tampoc la societat civil de Girona. "En la constitució no hi va haver poble; només interès de sortir i poca voluntat de servir la Corona", escrivia l'exdirigent de CiU. Hi ha qui va interpretar, però, aquest article tan crític com un dard enverinat directament enviat al seu excoreligionari i primer director de la Fundació, Arcadi Calzada.

I és que Calzada, exalcalde d'Olot, expresident de la Diputació de Girona, vicepresident del Parlament, vicepresident de l'FC Barcelona i president de l'extinta Caixa de Girona, l'home que ho havia estat tot, [va acabar dimitint](#) del càrrec l'any 2010, "per raons personals" que, segons va afirmar, "feien aconsellable la renúncia". "Les raons personals" de Calzada tenien a veure amb els indicis que asseguraven que la seva gestió al capdavant de Caixa de Girona havia estat marcada per greus irregularitats. Entre d'altres, de vinculades a la compra de diverses obres d'art d'una galeria de la seva propietat per un valor de 141.000 euros per part de l'entitat bancària, un assumpte que, tot i ser investigat judicialment, va acabar arxivat.

Malgrat l'intent d'acostar el príncep a Catalunya, **l'hereu al tron es va moure poc de la zona de confort del poder econòmic que ja havia donat suport al seu pare**. Els actes de la Fundació Príncep de Girona van estar marcats per les protestes a la capital gironina per part de sectors independentistes i republicans. Una protesta que amb l'inici del procés sobiranista no va fer sinó créixer fins a arribar a un dels antics temples de la Barcelona burgesa, el Gran Teatre del Liceu, que el 30 de maig de 2013 va rebre amb una sonora xiulada —de la qual qui escriu aquest article en va ser testimoni— Felip i Letícia quan van ocupar la seva llotja a l'estrena de 'L'elisir d'amore', de Gaetano Donizetti. Unes [xiulades contra la monarquia](#) i l'himne espanyol que havien començat en les finals de Copa del Rei que ha disputat el Barça, sis entre el 2012 i el 2018.

El rei i el procés català

L'any 2014 no va ser, com havia augurat l'exvicepresident de la Generalitat Josep-Lluís Carod-Rovira, l'any de la independència de Catalunya, però sí que va ser l'any de la tempesta perfecta a la monarquia espanyola per la qual **Joan Carles I va abdicar en favor del seu fill el 2 de juny de 2014**. Hi havien contribuït diversos factors: la cacera a Botswana dos anys abans —per la qual va haver de demanar perdó—, que va deixar al descobert la seva "relació especial" amb l'aristòcrata —no d'origen— i comissionista Corinna zu Sayn-Wittgenstein; els seus problemes de salut; l'esclat del 'cas Nóos', pel qual va acabar sent condemnat Urdangarin, en un context marcat per la crisi del model de 1978, amb l'emergència d'un partit com Podemos i l'esclat del procés sobiranista.

Hi havia la possibilitat que el nou rei Felip VI fes un gest explícit de complicitat amb Catalunya i amb el caràcter plurinacional de l'Estat espanyol en el seu discurs d'entronització, el 19 de juny de 2014.

S'esperava un discurs en les diferents llengües cooficials de l'Estat —a la manera de la monarquia plurilingüe belga— o, si més no, alguna referència a alguns dels noms catalans més citats als discursos de Madrid, de Josep Pla a Jaume Vicens Vives. La decepció va ser enorme quan **les úniques paraules en llengües diferents del castellà en el seu llarg discurs van ser “Moltes gràcies. Eskerrik asko. Moitas grazas”**, en un discurs on va llistar-se, com una mena de torna, el nom del poeta català Salvador Espriu, al costat del basc Gabriel Aresti, el gallec Alfonso Daniel Rodríguez Castelao i l'andalús Antonio Machado. El ja referit Joan B. Culla, a l'article "[Primicias de reinado](#)", confessava que ell era dels que creien que Felip VI faria algun gest més del que va fer: “En vez de aludir en su discurso al ‘especial respeto y protección’ que deben recibir ‘las otras lenguas de España’, ¿no hubiera sido muchísimo más eficaz y pedagógico leer al menos un párrafo en catalán, otro en euskera y otro en gallego? ¡Qué falta de osadía y qué ocasión desaprovechada!”. Les paraules en català, pronunciades, això sí, a Catalunya, van arribar poques setmanes després de pujar al tron, el 26 de juny de 2014, en el primer viatge com a rei, amb motiu del lliurament dels premis de la Fundació Príncep de Girona, en [un acte](#) on va compartir taula i sopar amb dos dels protagonistes més destacats del Procés: Artur Mas, llavors president de la Generalitat, i Carles Puigdemont, que ocupava l'alcaldia de Girona. Faltaven escassos mesos per al 9-N.

En la manifestació post 17-A, hi havia diverses pancartes que recordaven l'estreta relació dels Borbons amb la casa reial regnant de l'Aràbia Saudita

En la qüestió catalana, Felip VI no s'ha mogut en cap moment de la posició del Govern del Partit Popular, a diferència del seu pare, que, en ple Govern d'Aznar, va rebre el flamant president del Parlament Ernest Benach amb un “parlant la gent s'entén” que va fer fortuna. **Felip VI es va negar a rebre la presidenta Carme Forcadell** al gener de l'any 2016, quan es disposava a visitar palau per comunicar-li l'elecció de Carles Puigdemont com a president. **Tampoc no va voler rebre el president actual, Roger Torrent.**

Un dels moments en què la distància entre el rei i bona part dels catalans es va fer més notòria va ser amb motiu de la manifestació posterior als atemptats de Barcelona i de Cambrils del 17 d'agost de l'any passat, en què una sonora xiulada va marcar la seva arribada a una marxa on diverses pancartes recordaven **l'estreta relació dels Borbons amb la casa reial regnant de l'Aràbia Saudita**, un dels països difusors del pensament islamista més radical i, alhora, potència militar amb ingerència en tota la regió. Un potencial militar que l'ha convertida en compradora habitual d'armes a l'Estat espanyol.

A la manifestació [#NoTenimPor](#) "Felipe, qui vol la pau no trafica amb armes"
[#anemdeblau pic.twitter.com/Tkq60lZ20E](#)

— David Minoves (@davidminoves) [August 26, 2017](#)

El discurs del 3 d'octubre: el trencament irreparable

En l'examen que de l'1 d'octubre va fer Felip VI al seu discurs no hi va haver cap apel·lació al diàleg, cap sortida política, cap paraula de distensió o d'afecte, ans al contrari: “Ante esta situación de extrema gravedad, que requiere el firme compromiso de todos con los intereses generales, es responsabilidad de los legítimos poderes del Estado asegurar el orden constitucional y el normal funcionamiento de las instituciones, la vigencia del Estado de derecho y el autogobierno de

Cataluña, basado en la Constitución y en su Estatuto de autonomía”. **El rei demanava i avalava l'aplicació de l'article 155 de la Constitució**, per castigar aquelles autoritats, que serien encausades posteriorment i avui són a la presó o a l'exili. Aquell discurs va fer que el president Carles Puigdemont repliqués amb un “Així no, majestat”. De fet, després de l'anunci d'aplicació de l'article 155 de la Constitució, el president va recordar que no era “la primera vegada que, també amb el concurs del rei, les institucions catalanes reben un cop per part de l'Estat, per rebaixar-les, reorientar-les o, directament, suprimir-les”.

Avui dia, el rei no ha sortit d'aquest guió, mentre la tensió en cadascuna de les seves visites a Catalunya no ha parat d'augmentar. Per exemple, el 25 de febrer d'enguany, al sopar previ a la inauguració del Mobile World Congress, celebrat al Palau de la Música, dues de les autoritats assistents, **l'alcalde de Barcelona, Ada Colau, i el president del Parlament, Roger Torrent, van mostrar la seva disconformitat amb el monarca**, negant-se a saludar-lo però assistint-hi per deferència a l'esdeveniment barceloní. A l'entrada i a la sortida, les protestes van ser eixordadores.

Després de l'aixecament del 155 i ja amb Pedro Sánchez a la presidència del Govern, la relació amb la Generalitat presidida per Quim Torra no ha estat diferent. Es va veure en la inauguració dels Jocs Mediterranis de Tarragona, a la qual en un primer moment Torra havia decidit no assistir si el rei no presentava excuses, alhora que li demanava una reunió per parlar de la situació dels presos i dels exiliats. Finalment, el president de la Generalitat va trobar-se amb el rei a Tarragona, i va aprofitar l'ocasió protocol·lària per regalar-li un exemplar del llibre '[Dies que duraran anys](#)', del fotògraf Jordi Borràs, i l'[informe del Síndic sobre l'1 d'octubre](#).

Després del discurs del 3-O, la monarquia era, per primer cop, la institució menys valorada pels catalans

Pocs mesos després i just abans del primer aniversari dels atemptats, Quim Torra va tornar a demanar al rei que s'excusés per haver donat suport a la repressió contra l'independentisme, i va afirmar en [una entrevista](#) a l'Agència Catalana de Notícies (ACN) que “**Felip VI no és el rei dels catalans**”. De la mateixa manera, [Girona](#), [Montblanc](#), [Balaguer](#) i [Cervera](#), ciutats vinculades als títols inherents a l'hereu al tron espanyol, han trencat públicament amb la monarquia, no reconeixent aquests honors, demanant-li al monarca que no els fes servir o, directament, declarant-lo **persona 'non grata' al municipi**. En aquest sentit, aquest any els actes de l'avui anomenada Fundació Princesa de Girona es van haver de celebrar al Mas Marroch, complex de restauració dels germans Roca a Vilablareix, enmig de protestes. Cal dir que la Cambra de Comerç de Girona, una de les quatre institucions creadores de la Fundació, [va deixar](#) la institució arran dels fets d'octubre del 2017. I el suport de la gent tampoc no l'ha acompanyat després del 3 d'octubre, com explicava, en [aquest article](#), el periodista Roger Tugas. La Casa Reial és la institució que rep la pitjor nota de totes per les quals pregunta el Centre d'Estudis d'Opinió (CEO), fins i tot per sota del Tribunal Constitucional o del Govern espanyol. La 1a onada del baròmetre de 2018 [corroborava](#) el descens del suport:

El 3 d'octubre, un any després

Un any després de l'històric discurs de Felip VI, en sabem alguna cosa més. Fins ara, s'havia tendit a considerar l'actitud del rei com a alineada amb el Govern del PP, i es prenia el discurs com la mostra més considerable d'aquesta submissió. Ara sabem per periodistes com Lola García, que acabava de publicar '[El naufragio](#)', que **la iniciativa del discurs no va partir del Govern de Mariano Rajoy, sinó que va ser el mateix rei** qui va insistir al president del Govern de l'oportunitat del missatge.

Una insistència que va posar fi doblement a les reticències del president.

No sabrem mai qui va redactar aquelles dures paraules, però podem estar segurs que **l'autor intel·lectual d'aquestes és la mateixa persona que les va pronunciar**. Una decisió personal que, des del punt de vista històric, evoca l'actitud del besavi de Felip VI, acceptant i avalant el cop d'Estat del capità general de Catalunya Miguel Primo de Rivera i Orbaneja, l'any 1923. Unes paraules memorablement doloroses que en recorden unes altres, pronunciades per Alfons XIII al Saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat el 24 de maig de 1924: "Llegó un momento en que un rey, Felipe V, que algunos de vosotros recordaréis por sus procedimientos y por alguna de sus medidas, y esto el que lo dice es un Borbón. Yo sé que en aquellos momentos era necesario tomar medidas. ¿Por qué? Por Cataluña, para salvar a Cataluña". Un mateix esperit: per salvar Espanya, fins i tot per salvar Catalunya dins d'Espanya, cal prendre mesures dràstiques. Fins i tot, encara que això suposi, com en el cas de l'il·lustre avantpassat, acabar perdent la corona?